NORAKSTS
Lieta Nr.A420453711
A42-01519-12/37

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Liepājā, 2012.gada 15.februārī.

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S.Sērdiene,

piedaloties pieteicējai *J.K.*,
atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Saldus novada pašvaldības pārstāvēm *D.V.* un *B.M.*

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *J.K.* pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu - morālā kaitējuma Ls20000 atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2010.gada 29.decembrī Saldus novada domē saņemts *J.K.* iesniegumu, kurā lūgts atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu Ls 20 000, ko pieteicējai radījis Vadakstes pagasta pārvaldes administratīvās komisijas 2009.gada 14.decembra lēmums Nr.5 „Par pārkāpuma izskatīšanu un soda uzlikšanu" (turpmāk - Komisijas lēmums), ar kuru nolemts par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk - LAPK) 100.panta pirmo daļu uzlikt *J.K.* naudas sodu Ls 10.

2011.gada 18.janvārī Saldus novada pašvaldība pieņēma lēmumu Nr.4.1-34.1/204 (turpmāk - Lēmums), ar kuru nolēma, ka Saldus novada pašvaldībai nav pamata uzsākt administratīvo procesu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu uz pieteicējas iesnieguma pamata.

Lēmumā norādīts turpmākais.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk - Atlīdzināšanas likums) 1. un 4.pantu ir jākonstatē faktiskās rīcības prettiesiskums, lai apmierinātu prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

No administratīvās lietas materiāliem nav konstatējams, ka Komisijas lēmums būtu izdots prettiesiski vai konstatēta pašvaldības prettiesiska faktiskā rīcība.

Administratīvā procesa likuma (turpmāk - APL) 85.pants paredz, ka adresātam nelabvēlīgu tiesisko administratīvo aktu var atcelt jebkurā brīdī.

Līdz ar to Saldus novada pašvaldībai nav pamata uzsākt administratīvo procesu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu uz *J.K.* iesnieguma pamata, jo konkrētajā gadījumā nepastāv priekšnoteikumi šāda procesa uzsākšanai.

[2] Pieteicēja *J.K.* vērsusies tiesā ar pieteikumu, lūdzot atzīt par prettiesisku Lēmumu un piedzīt no Saldus novada pašvaldības par labu pieteicējai morālo kaitējumu Ls 20 000.

Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Lēmums neatbilst Atlīdzināšanas likuma 20.panta piektajai daļai un APL 67.panta otrajā daļā noteiktajam.

[2.2] Saldus novada pašvaldība nav izvērtējusi Komisijas lēmumā norādītos apstākļus, ka:

[2.2.1] Saskaņā ar Komisijas lēmumu pieteicēju nelikumīgi atzina par vainīgu administratīvā pārkāpuma lietā pēc LAPK 100.panta pirmās daļas un pieteicējai tika uzlikts naudas sods;

[2.2.2] Sakarā ar administratīvā pārkāpuma lietas ierosināšanu un procesu pieteicējai ir radušās psiholoģiska rakstura problēmas, ko apliecina 2010.gada 8.marta psiholoģiskās izpētes rezultāts un pieteicēja nevarēju sekmīgi nokārtot eksāmenus */universitāte/* (turpmāk - augstskola), veikt zinātniskos pētījumus, sagatavot un iesniegt zinātniskajām konferencēm publikācijas, rakstīt promociju darbu, kā arī pretendēt uz ES mērķfinansējuma saņemšanu kā Universitātes doktorantam, jo nenokārtotie mācību priekšmeti un zinātnisko aktivitāšu trūkums pieteicējai to liedza.

[2.2.3] Pieteicēja bija spiesta ierobežotā laika posmā (10 dienās) Jaunā gada svētku laikā nodarboties ar Komisijas lēmuma apstrīdēšanu (iesnieguma sagatavošana, konsultēties ar juristu, visu nepieciešamo dokumentu savākšana un iesniegšana, iepazīšanās ar lietas materiāliem utt.). Sakarā ar ko brīvdienās un svētku dienās tika pilnībā izjauktas pieteicējas parastās ikdienas dzīves gaitas, tikšanās ar tuviniekiem, ģimenes locekļiem. Laikā, kuru pieteicēja varētu veltīt savai ģimenei un tuvajiem, kā arī savām personīgajām darīšanām, pieteicēja biju spiesta nodarboties ar sava nevainīguma pierādīšanu, kas bija saprotama jau sākotnēji. Iesniegumu par Komisijas lēmuma apstrīdēšanu pieteicēja iesniedza uzreiz pēc svētkiem 2010.gada 4.janvārī.

[2.2.4] Visa rezultātā pieteicēja bija spiesta visu uzmanību un spēkus, t.sk. personīgo ģimenes dzīvi veltīt sava nevainīguma pierādīšanai, kā rezultātā iestājās pieteicējas veselības traucējumi;

[2.2.5] Administratīva pārkāpuma lietvedības uzsākšana un Komisijas lēmuma pieņemšanas process pirmstiesas ceļā ir izraisījis man psiholoģisku spriedzi.

Visi uzskaitītie apstākļi kā Komisijas Lēmuma sekas ir radījušas pieteicējai būtisku morālo kaitējumu, kuru pieteicēja novērtē Ls 20 000.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu nolemts pieņemt pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu - morālā kaitējuma Ls 20 000 atlīdzināšanu.

[4] Atbildētāja Saldus novada pašvaldība tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

Saldus novada pašvaldība nav pieņēmusi lēmumu par morālā kaitējuma Ls 20 000 atteikumu pieteicējai, bet ir sniegusi atbildi, norādot, ka pašvaldībai nav pamata uzsākt administratīvo procesu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, jo ņemot vērā Atlīdzināšanas likuma 1.pantā, 4.panta pirmajā daļā, 6.panta pirmajā un otrajā daļā un 9.pantā paredzēto, nepastāv priekšnoteikumi procesa uzsākšanai.

No Vadakstes pagasta pārvaldes administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem izriet, ka pārsūdzētais un apstrīdētais akts atcelts, akta izdošanā pieļauto procesuālo dabas pārkāpumu dēļ, nevis tādēļ, ka nav bijis notikuma, vai tajā nav bijis pārkāpuma sastāva. Arī šā apstākļa dēļ nav pamata atzīt, ka akts izraisījis būtisku personas tiesību aizskārumu.

Turklāt atbilstoši APL 94.panta ceturtajai daļai „atlīdzinājums" ir tā dēvētā dabiskā restitūcija *(restitutio in integrum)*, tas ir, tāda stāvokļa atjaunošana, kāda bija pirms iespējamā tiesību aizskāruma.

Komisijas lēmums ir atcelts, tātad lietā ir jau notikusi tāda stāvokļa atjaunošana, kāda bija pirms pieteicējas iedomātā tiesību aizskāruma.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumā ietverto prasījumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem un apsvērumiem. Paskaidroja, ka 2009.gada 14.decembrī saņēmusi dokumentu, ar kuru pieteicējai uzlikts naudas sods par lopu nepieskatīšanu. Administratīvā komisija bija piemērojusi maksimālo soda sankciju Ls 10. Lēmumā nebija pamatota maksimālā soda uzlikšanas izvēle. Administratīvā komisija nepieprasīja pierādījumus un ierakstītā vēstulē nepaziņoja par sēdes laiku un vietu. Dome nepieprasīja pierādījumus un pieņēma nelabvēlīgo lēmumu, kā rezultātā pieteicējai radusies spriedze. Izmeklēšana tikusi uzsākta jau agrāk, kad pie pieteicējas ieradies policists. Tā pieteicējai bijusi pirmā, iepriekš nepieredzētā saskare ar policijas darbu. Pieteicējai iestājusies trauksme. Pieteicēja nav zinājusi, kā reaģēt. 2009.gada 10.novembrī tika sastādīts

protokols, bet iesniegums no kaimiņienēm saņemts 2009.gada 5.oktobrī. No 5.oktobra pieteicēja nav zinājusi, kad pie viņas iebrauks policijas mašīna. Tad pieteicēja pa pastu saņēmusi vēstuli ierasties Ezeres nodaļā uz protokola sastādīšanu. Līdz ar to pieteicējai arī iestājusies trauksme. No 2009.gada 5.oktobra pieteicēja naktīs nav varējusi gulēt. Pieteicēja kritusi un ieguvusi smadzeņu satricinājumu, par ko liecinot izraksts no Jelgavas slimnīcas uzņemšanas nodaļas. Trauksmes dēļ, ka pieteicēja nezināja, kas notiks, pieteicējai iestājušās psiholoģiska rakstura problēmas. Bezmiega dēļ pieteicējai pazemināj ušās darba spējas, šis notikums būtiski ietekmējis pieteicējas karjeru. Pieteicēja neesot spējusi mācīties, adekvāti pieņemt lēmumus, atrast darbu, neesot varējusi nokārtot studiju priekšmetus. Pieteicēja vērsusies arī mācību iestādē, lai viņai tiktu piešķirts akadēmiskais gads materiālo apstākļu dēļ. Tas nebūtu, ja Vadakstes pagasta Administratīvā komisija rīkotos profesionāli. Ar savu iesniegumu Saldus novada domei pieteicēja pierādījusi savu taisnību. Pieteicēja paskaidroja: "Ja viņš (cilvēks) pa naktīm nevar gulēt, iegūst smadzeņu satricinājumu, tad par studijām tur vispār nav runas. Augstskolā bija mērķstipendija Ls 600 mēnesī, uz kuru es varēju pretendēt. Tie ir pirmie deviņi mēneši, pēc tam tie ir Ls 800 mēnesī. Zaudējumi, kurus prasu, es novērtēju Ls 20 000 apmērā, kas ir kā minimums. Būtiskākais es uzskatu, ka man bija trauksme un neziņa, kas notiks.(..) ». Kritiens pieteicējai bijis 31.oktobrī, pieteicēja aizvesta uz slimnīcu, bijis smadzeņu satricinājums, par ko liecinot izraksts no Jelgavas pilsētas slimnīcas. Pieteicēja uzskata, ka kaitējumu viņai radījusi Administratīvā komisija, rīkojoties nezinoši, nepieprasot pierādījumus un nenosūtot pieteicējai ierakstītu vēstuli par Komisijas sēdi, kā arī pieņemot pieteicējai nelabvēlīgu lēmumu. Policijas darbs bijis pakārtots, bet policija rīkojusies likuma ietvaros, darot to, kas tai bija jādara. Trauksmi pieteicējas ir radījis tas, ka sētā iebraukusi un stāvējusi trafareta policijas automašīna. Pie policijas mašīnas pieteicēja nav izgājusi; uzskatījusi, ka nav jāiet, ja policija ierodas iepriekš nebrīdinot. Pieteicēju pārsteigušas arī pavēstes no inspektora. Vēlāk pieteicēja saņēmusi pavēsti ar aicinājumu ierasties. Līdz ar pastāvošo trauksmi pieteicējai radušies veselības sarežģījumi. Tas ildzis gadu. Visam minētajam esot pakārtots jautājums par studijām.

Uz to, ka pieteicējai bijušas nepieciešamas papildus rūpes saistībā ar apstrīdēšanas iesnieguma sagatavošanu, nenorādot neviens dokuments, jo konsultācijas notikušas telefoniski. Pieteicēja sākotnējo lēmumu vēlējusies apstrīdēt pēc iespējas ātrāk, tāpēc bijis ierobežotais laiks sūdzības sagatavošanai. Lēmumu pieteicēja apstrīdējusi 10 dienu laikā. Gatavojot apstrīdēšanas iesniegumu, pieteicēja nav vērsusies iestādē, lai iepazītos ar lietas materiāliem, sagatavojot apstrīdēšanas iesniegumu. Iepazīšanās ar lēmumu notikusi, to izlasot un konsultējoties ar advokātu. Apstrīdot Komisijas lēmumu, pieteicēja neesot gatavojusi un iesniegumam neesot pievienojusi nekādus pierādījumus.

[5.1] Atbildētāja pieteicējas pieteikumā ietverto prasījumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādīto. Paskaidroja, ka sākotnējais lēmums tika atcelts procesuālo kļūdu dēļ, bet ne tāpēc, ka nebūtu bijis notikums un ka nebūtu bijis notikums. Par administratīvā pārkāpuma sastāvu konflikta nav. Govis tiešām bija izrāvušās un kaimiņiem tika nodarīts kaitējums. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumu ir jākonstatē faktiskās rīcības prettiesiskums, lai apmierinātu prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu. Nav redzama cēloņsakarība starp Administratīvās komisijas rīcību un nodarītiem zaudējumiem. Nepastāv saikne starp iedomātiem zaudējumiem un iestādes rīcību. Pašvaldība uzskata, ka pierādījumi par psiholoģisko slēdzienu un studiju gaitu nesekmīgu vešanu nav pierādījumi cēloņsakarības konstatēšanai. Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtā daļa noteic, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais subjekts var izpildīt arī atjaunojot iepriekšējo stāvokli. Administratīvais akts ir atcelts un tika veikta restitūcija. Pieteicējai naudas sods Ls10 apmērā nav bijis jāmaksā un atlīdzināšanas pienākums jau ir veikts.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

[7] Ar lietas materiāliem tiesa konstatē turpmāk norādītos faktiskos apstākļus.

[7.1] 2009.gada 5.oktobrī Vadakstes pagasta pārvaldē saņemts *A.S.* un *G.B.* 2010.gada 5.oktobra iesniegums par *J.K.* mājlopiem, kuri nepieskatīti patvaļīgi klaiņo pa sētām un dārziem, izbradājot, izēdot un piegānot svešas sētas un dārzus *(lietas 18.lapa).*

[7.2] 2009.gada 5.oktobrī Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Saldus iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektors *E.E.* pieņēma lēmumu par lietvedības uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā, ar kuru uzsāka lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā par LAPK 100.panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu *(lietas 20.lapa).*

[7.3] 2009.gada 12.oktobrī pieteicēja administratīvā pārkāpuma lietā sniedza paskaidrojumu *(lietas 23.lapa).*

[7.4] 2009.gada 28.oktobrī *A.S.* sniedza paskaidrojumu administratīvā pārkāpuma lietā *(lietas 24.lapa).*

[7.5] 2009.gada 28.oktobrī *G.B.* sniedza paskaidrojumu, kurā paskaidroja, ka 2009.gada 2.oktobrī ap plkst. 7.45 Saldus novada Vadakstes pagasta mājās *„/Nosaukums/"* piederošā augļu dārzā atradās 11 (vienpadsmit) govis, kuras bija piegānījušas ābeļdārzu, izgāzušas žogu. Tā nav pirmā reize, ka tās govis ir *G.B.* sētā. *G.B.* noskaidroja, ka tās govis pieder *J.K.*, jo apkārt tik daudz govju nevienam nav *(lietas 25.lapa).*

[7.6] 2009.gada 10.novembrī Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Saldus iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektors virsleitnants *E.E.* sastādīja dienesta ziņojumu *(lietas 22.lapa).*

[7.7] 2009.gada 10.novembrī Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Saldus iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektors virsleitnants *E.E.* sastādīja pieteicējai administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.PA 634407 (turpmāk - Protokols) par LAPK 100.pants pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu *(lietas 21.lapa).*

[7.8] 2009.gada 4.decembrī pieteicējai nosūtīts Paziņojums par Administratīvās komisijas sēdi (turpmāk - Paziņojums). Pieteicēja aicināta 2009.gada 14.decembrī pulksten 16.30 ierasties uz Vadakstes pārvaldes Administratīvās komisijas sēdi, kurā tiks izskatīts Protokols *(lietas 27.lapa un lietas 50.lapa).*

[7.9] Izskatot administratīvā pārkāpuma lietu pēc 2009.gada 10.novembrī sastādītā Protokola, Komisija 2009.gada 14.decembrī pieņēmusi lēmumu, ar kuru nolēmusi saukt pieteicēju pie administratīvās atbildības pēc LAPK 100.panta pirmās daļa un sodīt ar naudas sodu Ls 10 *(lietas 28.lapa).*

[7.10] 2010.gada 4.janvārī Saldus novada pašvaldībā saņemts pieteicējas iesniegums, kurā lūgts atcelt Komisijas lēmumu *(lietas 30.lapa).*

[7.11] 2010.gada 8.janvārī pieteicējai nosūtīts uzaicinājums uz Saldus novada pašvaldības komisijas sēdi. Pieteicēja aicināta ierasties uz komisijas sēdi 2010.gada 27.janvārī pulksten 15.00 Striķu ielā 3, Saldū *(lietas 32.lapa).*

[7.12] Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, Saldus novada domes Administratīvā komisija 2010.gada 27.janvārī pieņēma lēmumu Nr.13 I2/1, ar kuru nolēma atcelt Komisijas lēmumu un izbeigt administratīvo lietvedību *(lietas 33.lapa).*

[7.13] 2010.gada 29.decembrī Saldus novada pašvaldībā saņemts pieteicējas iesniegums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu *(lietas 34.lapa),* kurā pieteicēja lūdz atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 20 000, ko radījis Komisijas lēmums.

Iesniegums pamatots ar pieteikumā tiesai norādītajiem argumentiem.

[7.14] 2011.gada 18.janvārī pieņemts Lēmums *(lietas 13.lapa).*

[8] Ar Lēmumu atbildētāja atzinusi, ka nav pamata uzsākt administratīvo procesu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, jo no administratīvās lietas materiāliem nav konstatējams, ka Komisijas lēmums būtu izdots prettiesiski vai, ka būtu konstatēta pašvaldības prettiesiska faktiskā rīcība.

Tā kā pieteicējai vēršoties pašvaldībā, viņas iesniegums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu nav apmierināts, tiesai ir jāizvērtē, vai ir pamats apmierināt pieteicējas prasījuma apmierināšanai par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Pieteicēja uzskata, ka ar Saldus novada Administratīvās komisijas izdoto un vēlāk atcelto administratīvo aktu, kā arī ar darbībām, kuras veiktas Komisijas lēmuma pieņemšanas sakarā, viņai radies morālais kaitējums, ko pieteicēja novērtē Ls 20 000 apmērā.

[9] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) izpratnē morālais kaitējums ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums *(Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pants)*. Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.pants, redakcijā, kura stājas spēkā no 2011.gada 1.oktobra, nosaka, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.pantu personiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir kaitējums, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm.

Morālā kaitējuma tiesiskais pamats tiek uzskatīts par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Morālais kaitējums tiek prezumēts, proti, tiek pieņemts, ka konkrēts aizskārums konkrētajai personai varētu izraisīt nepamatotas ciešanas (*sk. I.Gredzena. Valsts atbildība un tās veidi. Zaudējumu atlīdzība administratīvajā procesā. Rīga: izdevniecība „Nordik", 2004, 71., 89.lpp.*).

Savukārt personiskā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem. Privātpersonai ir pienākums norādīt personiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru un to pamatot (Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta otrā daļa) .

APL 96.pants noteic, ka personai iespēju robežās ir jānorāda tie apstākļi, kas dod pamatu izvērtēt kaitējuma apmēru.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

No minētā secināms, ka, lemjot par kaitējuma atlīdzinājumu, vispirms nepieciešams noskaidrot, vai personai ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību ir nodarīts morālais kaitējums jeb ciešanas un, vai morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu. Ja ir – vai kaitējums atzīstams par smagu, lai noteiktu morālā kaitējuma atlīdzinājuma veidu un apmēru.

Tādējādi tiesai jāizvērtē gan morālā kaitējuma rašanās apstākļi, gan personas tiesību vai tiesisko interešu aizskāruma smagums, kā arī pieteicējas argumenti un motīvi, kas attiecas uz konkrēto morālo kaitējumu.

[10] Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešo un ceturto daļu morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 3000 latiem. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 5000 latiem, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 20 000 latiem. Ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, personiskā kaitējuma, tai skaitā morālā kaitējuma, patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Saskaņā ar šā likuma 4.panta pirmo daļu iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu. Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.panta pirmo daļu tiesības uz atlīdzinājumu ir cietušajam, proti, privātpersonai, kas ir prettiesiskā administratīvā akta adresāts.

[11] Izskatāmajā gadījumā pieteicējas prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu saistīts ar Vadakstes pagasta pārvaldes 2009.gada 14.decembrī pieņemto lēmumu Nr. 5 administratīvā pārkāpuma lietā.

[12] Izvērtējot pieteicējas argumentus tiesa konstatē, ka pieteicējas ieskatā morālais kaitējums viņai nodarīts ar lietvedības uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā un ar lēmumu, to pieņemot, nepieprasot pierādījumus un par sākotnējā lēmuma pieņemšanas vietu un laiku pieteicējai nepaziņojot ierakstītā pasta sūtījumā. Tāpat, morālais kaitējums pieteicējai radīts ar to, ka sākotnējā lēmumā nav bijis iekļauts pamatojums, kāpēc Komisija par pārkāpumu pieteicējai piemērojusi maksimālo sodu Ls10 apmērā.

No pieteicējas norādītā izriet, ka gan process, uzsākot lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā, gan apstākļi, kādos pieņemts sākotnējais lēmums, izraisījuši pieteicējai spriedzi un trauksmi, kā rezultātā pieteicējai radušies miega traucējumi, psiholoģiskas rakstura problēmas, rezultātā arī kritiens, kad pieteicēja ieguva smadzeņu satricinājumu, koncentrēšanās un darbaspēju traucējumi, kā rezultātā pieteicēja nav spējusi kvalitatīvi iesaistīties mācību un zinātnisko pētījumu procesā un bijusi spiesta uz laiku arī mācības pārtraukt, jo nenokārtotie mācību priekšmetu un zinātnisko aktivitāšu trūkums pieteicējai liedza pretendēt uz ES mērķfinansējuma saņemšanu. Tāpat, pieteicēja bijusi spiesta arī savu brīvo laiku veltīt nevis ģimenei un tuviniekiem, bet gan sava nevainīguma pierādīšanai un apstrīdēšanas iesnieguma sagatavošanai, iepazīstoties ar lietas materiāliem, vācot dokumentus un konsultējoties ar juristu.

[13] Ar Saldus novada domes Administratīvās komisijas 2010.gada 27.janvāra lēmumu Nr.13 I2/1 *(lietas 33.lapa)* nolemts atcelt Vadkstes pagasta pārvaldes Administratīvās komisijas lēmumu, ar kuru pieteicēja sodīta ar naudas sodu Ls 10 pēc LAPK 100.panta pirmās daļas, kas paredz atbildību par sējumu nobradāšanu vai stādījumu bojāšanu, ko izdarījuši lopi vai putni *(lietas 28.lapa),* un izbeigt administratīvo lietvedību lietā. Līdz ar to tiesa secina, ka morālā kaitējuma atlīdzinājums tiek prasīts saistībā ar atcelto Vadakstes pagasta pārvaldes 2009.gada 14.decembra lēmumu Nr.5.

Atbildētāja sākotnējo lēmumu atcēlusi, konstatējot turpmāko:

- no lietā esošajiem materiāliem nav redzams, ka paziņojums par lietas izskatīšanas vietu un laiku pieteicējai būtu nosūtīts ierakstītā pasta sūtījumā, tādējādi pieteicēja nav varējusi realizēt savas tiesības atbilstoši LAPK 260.pantam;
- pieteicējai piederošās govis netika pienācīgi pieskatītas, kā rezultātā tās izbradājušas kaimiņu īpašumus, tomēr protokolā nebija norādīts, vai tā rezultātā ir cēlušās LAPK 100.pantā noteiktās sekas un kāda ir to būtība;
- sākotnējā lēmumā nav iekļauts izvērtējums tam, kāpēc pieteicējai par pārkāpumu piemērota maksimālā soda sankcija - naudas sods Ls 10 apmērā. Līdz ar to nav iespējams pārliecināties vai ir ievērots samērīguma princips.

Līdz ar to tiesa secina, ka Vadakstes pagasta pārvaldes 2009.gada 14.decembra lēmums Nr.5 ir atcelts sakarā ar konstatētajiem procesuālajiem pārkāpumiem administratīvajā lietvedībā iestādē.

[14] LAPK 279.pantā noteikts, ka lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā var pārsūdzēt persona, par kuru tas pieņemts.

LAPK 285.pantā noteikts, ka iestāde, kā arī tiesa, izskatot sūdzību (..) par lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā pārbauda pieņemtā lēmuma likumību un pamatotību.

LAPK 286.panta pirmajā daļā noteikts, ka iestāde (..), izskatot sūdzību (..) pieņem vienu no šādiem nolēmumiem: 1) atstāj lēmumu negrozītu, bet sūdzību vai protestu noraida; 2) atceļ lēmumu un nosūta lietu jaunai izskatīšanai; 3) atceļ lēmumu un izbeidz lietu; 4) atceļ lēmumu un pieņem jaunu nolēmumu, ar kuru konstatē personas vainu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā un uzliek sodu; 5) groza soda mēru ietvaros, kas paredzēti normatīvajā aktā par atbildību par administratīvo pārkāpumu. Atbilstoši Administratīvā

procesa likuma 76.panta trešajā daļā ietvertajam vispārējam procesuālajam regulējumam, administratīvā akta apstrīdēšana ir sākotnējās administratīvās lietas turpinājums.

Līdz ar to apstāklis, ka iestāde ir izdevusi prettiesisku administratīvo aktu, rada tiesības personai to apstrīdēt vai pārsūdzēt. Pārsūdzības procesā augstāka iestāde vai tiesa veic administratīvā akta tiesiskuma un pamatotības pārbaudi un novērš pieļautās nepilnības un pārkāpumus. Turklāt, jebkurš iestādes pieļauts procesuāls pārkāpums nav pamats lēmuma atcelšanai. Lēmuma atcelšanas pamats ir vienīgi būtiska procesuāla pārkāpuma konstatēšana. Procesuāls pārkāpums atzīstams par būtisku gadījumā, ja administratīvā procesa gaitā to nav iespējams novērst un tas rada lēmuma prettiesiskumu pēc būtības.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja, izmantojot likumā garantētās tiesības uz Vadakstes pagasta pārvaldes lēmuma pārsūdzēšanu, ir vērsusies ar apstrīdēšanas iesniegumu Saldus novada domē, kas ar Lēmumu sākotnējo lēmumu, to atzīstot par prettiesisku, ir atcēlusi.

„Atlīdzinājums" ir gan atlīdzinājums finansiālā izteiksmē (atlīdzinājums naudā), gan tā dēvētā dabiskā restitūcija (*restitutio in integrum*), tas ir, tāda stāvokļa atjaunošana, kāda bija pirms tiesību aizskāruma. Tā kā lēmums, kuru Komisija pati atzinusi par prettiesisku, ir atcelts, lietā iestādē jau notikusi tāda stāvokļa atjaunošana, kāda bijusi pirms tiesību aizskāruma – restitūcija. Atceļot sākotnējo lēmumu par pieteicējas sodīšanu, ir tikusi nodrošināta *restitutio in integrum,* kas, tiesas ieskatā, ir pietiekams atlīdzinājums konkrētajā situācijā.

[15] Tiesa par nepamatotu uzskata pieteicējas argumentu, ka morālais kaitējums viņai nodarīts ar to, ka iestāde nav pieprasījusi (ieguvusi) pierādījumus.

Kā redzams no Lēmuma satura, sākotnējais lēmums atcelts nevis dēļ tā, ka lietā nebūtu iegūti pierādījumi par pārkāpuma faktu – sods pieteicējai piemērots par Protokolā fiksēto pārkāpumu, proti, par to, ka *J.K.* piederošās govis 2009.gada 2.oktobrī *izbradāja augļu dārzu, to izēdot* un piegānot svešas sētas Saldus novadā Vadakstes pagasta *„/Nosaukums/" un „/Nosaukums/"*, bet gan procesuālu kļūdu dēļ.

Kaut arī Lēmums ir stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams, līdz ar ko izskatot šo lietu juridiski nav iespējama Lēmumā izdarīto secinājumu pārvērtēšana, izlemjot atlīdzinājuma prasījumu, tiesa tomēr nevar neatzīmēt, ka secinājums par pierādījumu trūkumu tam, ka paziņojums par lietas izskatīšanu nosūtīts pieteicējai atbilstoši tiesību normu prasībām, neapstiprinās ar lietas materiāliem.

Kā liecina lietas materiālos esošā pasta kvīts un 2009.gada 4.decembra paziņojums, pieteicējai paziņojums par lietas izskatīšanu Vadakstes pagasta pārvaldes Administratīvajā komisijā 2009.gada 14.decembrī pulksten 16.30 *(lietas 27.lapa)* nodots pastā nosūtīšanai pieteicējai ierakstītā pasta sūtījumā ar Nr. 132 2009.gada 4.decembrī *(lietas 50.lapa).*

Savukārt protokolā ir norādīts, ka govis izbradājušas konkrētu īpašumu augļu dārzus, tos izēdot. Līdz ar to no lietas materiāliem, un tieši Protokolā, pretēji atbildētāja Lēmumā norādītajam, konstatējamas arī LAPK 100.panta pirmajā daļā noteiktās sekas. Līdz ar to secināms, ka atceltā sākotnējā Lēmuma prettiesiskums izpaudies tikai apstāklī, ka sākotnējā lēmumā tiešā tekstā nav iekļauts izvēlētā soda apmēra pamatojums.

[16] Tiesa noraida kā nepamatotu no pieteicējas paskaidrotā izrietošo, ka morālais kaitējums viņai nodarīts jau līdz ar lietvedības uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā, kad pieteicējas nama pagalmā iebraucis un stāvējis policijas transportlīdzeklis.

LAPK 238.1 panta pirmajā daļā noteikts, ka saņemot pieteikumu vai citus materiālus par administratīvo pārkāpumu (..) diennakts laikā jāsastāda administratīvā pārkāpuma protokols vai jāpieņem viens no šādiem lēmumiem: 1)par lietvedības uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā; 2)par atteikšanos uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā; 3)par materiālu nosūtīšanu pēc piekritības; 4)par materiālu nosūtīšanu pašvaldības administratīvajai komisijai jautājuma izlemšanai par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu, ja pārkāpumu izdarījis nepilngadīgais vecumā no 11 līdz 14 gadiem.

LAPK 246.pantā noteikts, ka par izdarīto administratīvo pārkāpumu pilnvarota persona sastāda administratīvā pārkāpuma protokolu (..). LAPK 248.1 pantā noteikts, ka, ja objektīvu iemeslu dēļ administratīvā pārkāpuma protokolu nav iespējams sastādīt tās personas klātbūtnē, kuru sauc pie administratīvās atbildības (..), to sastāda bez minēto personu klātbūtnes un protokola kopiju nosūta pa pastu ierakstītā sūtījumā uz attiecīgās personas deklarēto (vai norādīto) dzīvesvietas adresi (..) .

No minētajām tiesību normām, citstarp, izriet, ka, gadījumā, ja diennakts laikā no pieteikuma vai materiālu saņemšanas par administratīvo pārkāpumu protokola sastādīšana objektīvi un tiesiski ir iespējama, lietvedība tiek uzsākta ar protokola sastādīšanu.

Savukārt, ja norādītajā termiņā objektīvu apstākļu dēļ protokolu sastādīt nav iespējams un nepastāv objektīvi iemesli, kuru dēļ protokolu varētu sastādīt bez personas klātbūtnes, lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā tiek uzsākta ar procesuāla dokumenta - lēmumu par lietvedības uzsākšanu – pieņemšanu.

No lietas materiāliem redzams, ka 2009.gada 5.oktobrī Vadakstes pagasta pārvaldē saņemts personu iesniegums *(lietas 18.lapa),* kas satur informāciju par faktiem, kas dod zināmu pamatu uzskatīt, ka *J.K.*, iesējams, ir izdarījusi pārkāpumu, kurš atbilst LAPK 100.panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma faktiskā sastāva pazīmēm. Ievērojot minēto, policijas darbinieku centieni sastapt pieteicēju viņas dzīves vietā, lai sastādītu Protokolu un lēmuma pieņemšana par lietvedības uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā 2009.gada 5.oktobrī *(lietas 20.lapa)* ir atzīstams par likumsakarīgām un tiesiskām darbībām administratīvā pārkāpuma lietas lietvedībā.

Turklāt, kā atzīts administratīvo tiesu praksē, ne lēmuma pieņemšana par lietvedības uzsākšanu, ne arī protokola sastādīšana, kā arī konkrētajā lietā veiktās darbības šo procesuālo dokumentu sastādīšanas nodrošināšanai nav atzīstamas par tādām, kas pašas par sevi radītu personai tiesiskas vai faktiskas sekas. Šādas sekas rada lēmums administratīvā pārkāpuma lietā, kas tiek pieņemts atbilstoši LAPK 274. un 275.pantam.

[17] Pieteicēja norāda, ka sakarā ar lielo spriedzi, kura viņai bija sākot no 2009.gada 5.oktobra, kad tika uzsākta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā, viņai pasliktinājās veselība – bija miega traucējumi, kam sekojis arī kritiens un iegūts smadzeņu satricinājums, un notika psihiskās veselības pasliktināšanās.

Kā spriedumā norādīts iepriekš, kaitējums, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas veselībai, Zaudējumu atlīdzināšanas likuma izpratnē ir personiskais kaitējums. Tiesa atzīst, ka faktiski veselības stāvokļa pasliktināšanās var būt pamats , lai atlīdzinātu personisko kaitējumu. Tomēr personiskā, tāpat kā jebkura cita kaitējuma atlīdzinājuma prasījuma pamatā ir jābūt cēloņsakarībai starp prettiesisku faktisko rīcību vai administratīvo aktu un pieteicējas veselības pasliktināšanos.

Ja šāda cēloņsakarība pastāv, šādos gadījumos nav pamata atsevišķi nošķirt personisko kaitējumu no morālā kaitējuma, jo morālais kaitējums ir viens no personiskā kaitējuma veidiem. Līdz ar to, veidojot spriedumu, par personisko kaitējumu tiesa lemj morālā kaitējuma izvērtēšanas ietvaros.

Lietā iesniegtais Jelgavas pilsētas slimnīcas izraksts (*lietas 55.lapa)* apliecina pieteicējas sniegto paskaidrojumu par gūto galvas sasitumu un galvas smadzeņu satricinājumu kritiena rezultātā 2009.gada 31.oktobrī (*skat. tiesas sēdes protokols, lietas 61.- 62.lapa),* tomēr pats par sevi tas nedod pamatu tiesai izdarīt secinājumu par pieteicējas psihiskās veselības pasliktināšanos spriedzes rezultātā sakarā ar lietvedības uzsākšanu un norisi administratīvā pārkāpuma lietā pret pieteicēju, kā iespaidā pieteicēja kritusi un guvusi galvas smadzeņu satricinājumu. Tiesai nav nekādu pierādījumu par pieteicējas veselības stāvokli ne pirms lietvedības uzsākšanas, ne pirms kritiena, lai izdarītu salīdzinošus secinājumus.

Savukārt 2010.gada 8.marta Psiholoģiskās izpētes slēdziens *(lietas 36.lapa un Izraksts no pieteicējas medicīniskās kartes (lietas 37.lapa)* , kas sastādīti gandrīz piecus mēnešus pēc lietvedības uzsākšanas administratīvā pārkāpuma lietā un gandrīz trīs mēnešus pēc atceltā sākotnējā lēmuma pieņemšanas, tiesas ieskatā, nepierāda, ka psihiskās veselības

pasliktināšanās pieteicējai radusies tieši spriedzes dēļ saistībā ar 2009.gada 5.oktobrī ierosināto administratīvā pārkāpuma lietu, un, vēl jo vairāk tāpēc, ka pieteicēja pārcietusi arī galvas smadzeņu satricinājumu, kas pats par sevi var būt iepriekšējā psihiskā stāvokļa pasliktināšanās iemesls. Tomēr, kā tiesa norādīja jau iepriekš, tiesai nav ziņu par pieteicējas veselības stāvokli ne pirms gūtā smadzeņu satricinājuma, ne pirms lietvedības uzsākšanas administratīvā pārkāpuma lietā.

Bez tam, kā redzams no lietas materiāliem, pieteicēja, kurai studiju laiks saskaņā ar Doktoranta I studiju gada darba plānā noteikto ir no 2009.gada 1.septembra līdz 2013.gada 31.augustam *(lietas 38.lapa)*, 2010.gada 22.janvārī lūgusi augstskolai atļauju veikt 1.kursa *pirmā semestra* mācību maksu Ls 350 līdz 2010.gada 31.maijam, jo *neesot uzlabojies* pieteicējas materiālais stāvoklis *(lietas 40.lapa)*. Līdz ar to, tiesas ieskatā, pieteicējai tādu stāvokli, kāds konstatēts 2010.gada 8.marta Psiholoģiskās izpētes slēdzienā, varēja radīt arī ieilgušās materiālās problēmas, dēļ kurām laikus pieteicējai nebija iespējams veikt mācību maksājumus par pirmo semestri.

Līdz ar to, tiesas ieskatā, ne Psiholoģiskās izpētes slēdziens, kas satur informāciju par pieteicējas veselības stāvokli, ne arī 2010.gada 1.marta izraksts no medicīniskās kartes *(lietas 37.lapa)*, ne arī citi lietas materiālos esošie dokumenti neapliecina cēloņsakarību starp prettiesisko sākotnējo lēmumu un tā pieņemšanas procesu no vienas puses un pieteicējas veselības stāvokļa pasliktināšanos, kā rezultāts būtu pārējie apstākļi, kas saistīti ar nespēju pieteicējai pilnvērtīgi pievērsties mācību procesam, no otras puses.

Bez tam, tiesa spriedumā jau iepriekš norādīja, ka procesuālo darbību veikšana administratīvās lietvedības nodrošināšanai, tostarp, procesuālo dokumentu sastādīšana, lēmums vai noteikta iestādes faktiskā rīcība.

[18] Tiesa nepiekrīt pieteicējai, ka morālais kaitējums viņai radīts ar to, ka viņai laiks un pūles svētku laikā bija jāvelta iestādes sākotnējā lēmuma apstrīdēšanai.

Tā kā morālais kaitējums ir fiziskās personas ciešanas, laiku un pūles, ko persona izlietojusi, realizējot savas likumiskās tiesības, apstrīdot sākotnējo lēmumu, tai skaitā, konsultējoties ar juristu, gatavojot apstrīdēšanas iesniegumu un to iesniedzot, nav atzīstamas par morālā kaitējuma izpausmes veidu. Iestāšanās savu tiesību aizsardzības pozīcijā un tiesību realizācija ir personas tiesības, bet ne pienākums.

Ņemot vērā visu spriedumā minēto, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.- 251., 254.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *J.K.* pieteikumu pilnībā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese (personiskais paraksts) S.Sērdiene

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās rajona tiesas

Tiesnese _____S.Sērdiene

Liepājā 2012.gada 15. februārī.